

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 19 aprilu 1 maiu	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumarantii capeta d'oue tablouri pompóse.	Pretinlu pentru Austri'a pe ian.—jun. 5 fl. pentru tablou er. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 16.	Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumaratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870.
--	--	---	------------------------------	--	--	--

Scen'a ca institutu de moralitate.

(De Fr.Schiller.)

(Fine.)

Scen'a ni atrage atentiunea nu numai a supra ómeniloru si caractereloru loru, ci si a supra sórtei, si ne invétia maestri'a mare, cum sê o suportâmu. In machinatiunea vietii jóca *casualitatea* si *planulu* unu rolu asemenea de mare. Celu din urma lu-conducemu noi, celei prime inse trebuie sê ne supunemu orbisiu. Ce bine e, déca fatalitátile inevitabile ce ne ajungu, nu ne afla lipsiti de totu cumpetulu, dedandu-se deja óre-candu cu ele curagiulu nostru, istetîmea nóstra si intarindu-nise anim'a nóstra pentru ori ce lovitura. Scen'a ni infaciásiéza o vifune de feliurite suferintie omenesci. Ea ne incurca, in modu artificiosu, in necesuri straine, ni remuneréza suferintiele nóstre momentane cu lacrimi dulci si cu o minunata intarire a animei si marire a esperintiei nóstre. Prin scena, petrecemu pre parasit'a *Ariadne* prin bubuitoriulu *Naxos*, coborimu in turnulu de peritiune alu lui *Ugolinos*, ne suimu pre cumplitulu esiapodu si ascultâmu ór'a solemna a mortii. Aici audîmu, cum natur'a surprinsa, ni afirma chiaru si necontrariabilu presintîrile interne ale sufletulu nostru. Favoritul insielatu, perde graci'a reginei in carce-

rulei lui *Tover*. — Acum, candu spariatulu *Moor* are sê móra, elu uita perfid'a sa filosofia sofistica. Eternitatea reveléza din gur'a mortiloru atari secrete, pre cari noi nu le-am scî, si sceleratulul neinduplecatu si-perde si ultimulu seu locu de gróza, câ-ci si mormentulu lu-tradéza.

Inse nu e destulu, câ scen'a ni aréta ce e sórtea ómeniloru, ci ca ne invétia inca sê fimu mai drepti facia eu cei nenorocosi si sê-i judecâmu mai cu crutiare. Numai dupa ce amu petrunsu mainainte tóte necesurile loru, numai atunci sê pronuciâmu judecat'a nóstra! Nu e crima mai rusînatória decâtu crim'a furului. Inse, óre nu ne stórcce la toti condamnarea nóstra lacrimi de compatimire, déca ne presupunemu insi-ne in lips'a grozava in care s'au aflatu *Eduardu Ruhberg* candu a comisu crim'a acést'a? — Sinuciderea e o crima condamnata de toti. Inse, déca *Marian'a*, spariata de amenitiârile parintelui ei, desperata de amoru si inspaimentata de intipuirea muriloru manastirei, sórbe pocalulu de veninu, — care óre dintre noi s'ar aflá primulu sê osendéscu pre acésta compatimibila martira a unei massime

infame? — Umanitatea si toleranti'a incepu a fi spiritulu domnitoriu alu timpului nostru; ele si-respandescu radiele si in salónele judecatoriloru — ba mai multu — strabatu si pana la anim'a principiloru nostri. Ce parte mare a acestei lucrâri divine e a scenei! Nu e óre ea, care a facutu pre omu cunoscutu cu omu, si a descoperitu masîn'a secreta dupa care lucréza elu?

O clasa insemnata a ómeniloru detoréza scenei cea mai profunda multiplumita. Ací numai audu puternicii lumei ceea ce nici odata séu raru audu — dreptatea; si ací vedu, ceea ce nici odata séu numai raru vedu — omulu.

E mare si multiplu meritulu unei scene bune in privinti'a cultivârii morale; e inse totu atâtu de mare si in privinti'a desceptârii mintii. Omulu mare, patriotulu adevératu, chiar numai ací in sfer'a ei mai innalta, o póte folosí indeplinu.

Elu arunca o privire a supra genului omenescu, compara popóre, compara secli si afla, câ mass'a mare a poporului e incatenata de prejudetie si opiniuni cari sunt contrarie prosperârii, si câ numai pucine capete sunt luminate de radiele curate ale adevérului, cari, pentru acestu castigu micu, si-au sacratu póte viéti'a intréga. Prin ce óre ar poté jurisconsultulu intiepletu sê impartiésca acestu castigu cu natiunea intréga?

Scen'a e organulu comunu prin care, partea cugetatória si mai buna a poporului, revarsa radiele line si luminóse ale sciintiei preste statulu intregu. Idei corecte, principii precise, simtieminte curate trecu de ací prin tóte vinele poporului; barbarismulu neguros, superstitiunea intunecata, disparu; nóptea cede luminei invingatórie. Dintre multele fructe escelente ale unei scene bune, voiescu a distinge numai dóue. Ce generala e, numai de vre-o câti-va ani, toleranti'a religiuniloru si a sectelorlu! — Inca mai nainte de ce jidovulu *Nathan* si saracenulu *Saladin* ne-au rusínatu predicandu invetiatur'a ddiésca, câ nu depinde de la imaginatiunile nóstre câtra ddiéu devotamentulu nostru catra ddiéu, si mainainte de ce Iosifu II au combatutu hidr'a infricosiata a urei religióse, — scen'a ni-a implantatu in anim'a nóstra umanitatea si blandéti'a, tablourile ei despre furi'a popiloru pagani ne-au invetiaturu sê ne ferimu de ur'a religiósá. Crestinetatea si-au spelatu petele ei in oglind'a infricosiata a scenei. Prin scena se potu combate cu succesu totu atâtu de frumosu si erorile educatiunii; noi sperâmu fructele cele mai bune, câ-ci scen'a

acum manuéza tem'a acést'a insemnata. *Pentru unu statu nu póte fi nici unu interesu mai ponderosu decâtu acest'a* si totu-si, nici unu interesu nu e atâtu de parasitu, nu e lasatu asié de absolutu prejudetiului si nediscretiunii civelui. Numai scen'a ar poté presintá civelui in tablouri miscatórie si cutremuratórie victimele nenorocite ale educatiunii neglese; si parintii nostri aru abdíce de massimele loru capritiósé, si mamele nóstre aru invetiá a iubi mai ratiunalu. Idei false ducu si pre educatoriulu celu mai onestu in raticire; e inse cu multu mai dorerosu, candu educatori, trufindu-se cu metode, ruinéza sistematice mladiti'a frageda in case filantropice si de crescere.

Totu atâtu de usioru — déca aru intielege-o capii si epitropii statului — s'ar poté indreptá prin scena si parerile natiunei despre regimu si domnitori. Poterea legislativa ar vorbí ací prin simbóle straine câtra supusu, ar respunde plangeriloru lui mainainte de ce aru devení innalte, si fara sê apara, i-ar infrange scepticismulu. Ma si industri'a si inventiunea aru poté si aru si apucá aripi, déca poetii ar aflá de demnu sê fia patrioti, si statulu ar binevoí sê i asculte.

Mi-e imposibilu ací sê trecu cu vederea influinti'a mare a unei scene bine arangiate a supra geniulu natiunii. Intielegu sub geniulu natiunii identitatea si armoni'a opiniuniloru si inclinatiuniloru natiunii a supra aceloru obiecte, despre cari alta natiune simte altcum. Singura scen'a póte in mesura mai mare efectuí acésta armonia, pentru câ se intinde preste intregu campulu sciintiei omenesci, stórcé tóte situatiunile vietii si luminéza tóte unghiuri animei; pentru câ cuprinde tóte positiunile si clasele si e calea cea mai umblata câtra minte si anima. Déca in tote piesele nóstre aru domní numai o linia principala, déca poetii nostri aru fi contielesi si s'aru intruní spre acestu scopu, — déca ar fi rigurosí in alegerea lucrârilor, sacrandu-se numai sujeteloru poporale, — *cu unu cuventu, déca amu ajunge, sê avemu o scena natiunala, atunei amu fi si o natiune*. Ce a consolidatu Greci'a atâtu de tare? Ce atragea atâtu de puternicu pre poporu la scena? Singuru numai cuprinsulu natiunalu alu pieselor, geniulu grecescu, interesulu predominatoriu alu statului, — alu ómeniloru mari ce traiau in elu!

Scen'a mai are unu merit, — unu merit pre care lu-amintescu ací cu placere, câ-ci presupunu, câ ea deja au castigatu procesulu ce-lu are cu inimicii ei. Acea ce amu intreprinsu

pana aci a documentá, câ scen'a influințieza esentialu a supra moralului si culturai, se dubitēja inca; inse aceea au recunoscut'o insii-si inimicii ei, câ merita preferintia intre tóte inventiunile de lucsu si institutele de recreare sociala. Dar' si efectulu ei de aci e mai insemnatu, decátu care ni place a-lu crede.

Natur'a omenésca nu suferé sê fia neintreptu si in veci sub greutatea ocupatiuniloru. Iritările simtîrilor deodata moru cu indestulirea loru. Omulu, satulu de placerile trupesci, obositu de silintiele multe, torturatu de continuulu instinctu spre activitate, oftēja dupa desfetări mai bune si mai alese, séu s'arunca nebunu in distrageri selbatice cari i urgéza decadinti'a si conturba pacea societâtii. Delicie bachanale, jocuri stricatióse, mii de indraciri, câte numai clocesce lenevi'a, sunt neincungiu-rabile déca legislatorulu nu va scí indreptá acésta inclinare a poporulu. Omulu lucratoriu, care si-sacréza atátu de mareinimosu viéti'a sa statulu, este periclitatu de spleen-ulu nefastu, — invetiátulu a decadé pedantu idiotu, — si plebeulu animalu. Scen'a e institutulu unde se insociése desfetarea cu instructiunea, pauzarea cu constringerea si petrecerea cu cultur'a; si unde nici o putere a sufletulu nu se intarita spre daun'a celeilalte, si nici o placere nu se gusta spre cont'a totalitâtii. Candu intristarea ni róde anim'a, candu cugete turburate ne inveninéza órele nóstre de singuritate, candu ne disgustámu de lumé si ocupatiuni, candu mii de povare ni apasa sufletulu nostru si candu suntemu in periclu, câ intaritatiunile nóstre se innadusiescu sub lucrurile misiunii nóstre; atunci scen'a ne primesce la sine — si in lumea ei artificiósá uitámu de lumea reala; — noi inviámu din nou, simtiemintele ni renascu, pasiuni salutarie ni scutura natur'a nóstra dormitória si ni aducu sangele nostru in ferbere viua. Nenorocitulu si-alina aci necasurile prin deplangerea necasuriloru altor'a. Fericitulu se trediesce si asiguratulu devine ingritu. Molesítulu sentimentalulu capeta taría de barbatu, si barbarulu crudu incepe aci a simtí pentru prima óra. Si in fine — ce triumfu pentru tine, natura! — de atâte-ori calcata la pamentu si de atâte-ori renviata natura! — câ ómeni de tóte sferele, de tóte zonele, de tóte positiunile, liberi de tóte catusiele rafinariéi si modei, scapati de orice apasare a sortii, si infratíti prin o simpatía atotutiesetória, se contopescu ér intr'o societate, si-uita de ei insi-si si de lumé, si se apropia de originea loru cerésca. Singuraticulu e asemene incantatu ca

si multímea; incantarea reflectata a supra sa din sute de ochi, se maresce, devine mai sublima, si elu, nu mai simte acum decátu numai o dorintia, si asta-e: a fi omu!

Mihaiu Cirlea.

Flori de mormentu.

I.

recum frundi'a 'ngalbenesce,
Si sêrmána cade josu,
Candu resbate paganesce
Ventulu tórnei frigurosu,

Astu-felu e si-a mea viétia;
Florile si-a scuturatu
Sub suflarea cea de ghiatia
A destinulu turbatu.

In doreri omorítorie
Peptulu meu e 'nadusítu;
Ah! sufletulu reu me dóre,
Nu-i balzamu de lecuitu

In pregiuru, in susu, in mine,
Totu e doliu si pustíu!
Cine dorulu sê-mi aline?
Bratiulu recelui sicriú!

Da, mormentulu me inghita
Sê ajungu sê regasescu
Fericirea mea dorita,
Cu parintii ce-i jelescu!

II:

Nópte-adanca fortunósa
Peste mine s'a intinsu,
De candu, dragulu meu parinte,
Mórtea ochii tei a stinsu.

Fericire, mangaiare
Si-ori-ce simtiu veselitoru,
Si sperantie, visuri dalbe
Le-ai luat cu tine 'n sboru.

Adi l'a dorulu trupina
Lacremile-mi curgu pareu;
Lacremi crunte, ce me séca,
De-mi arde sufletulu meu.

Si cu dorulu teu se 'ngana
 Dî si nópte gandulu meu;
 Si lipsita de-a ta viétia,
 Traiescu viétia mórta eu!

III.

Frumós'a primavéra se simte revenindu
 Cu sinulu ei poeticu, cu ceriulu ei zimbindu.

Natur'a se descépta din somnu-i fiorosu
 L'a paseriloru doinicu concertu armoniosu.

Ori-ce fiintia 'n lume tresare 'n dulce doru
 Petrunsa, imbetata de unu cerescu amoru.

Ah, numai alu meu sufletu remane nemiscatu,
 Ca iérn'a disparuta, tacutu si inghiatiatu.

Acum, — candu totu invia ferice pe pamentu,
 Eu gemu versandu la lacrimi pe-unu dorerosu
 mormentu!

Oradea-Mare.

Maria Suciú n. Bosco.

Tribunulu.

— Drama in 3 acte. —

(Urmare.)

SCEN'A III.

Vilmos, Teresi'a.

Vilmos (in fundu.) Éta in ce incurcatura m'a bagatu acelu tribunu miserabilu. Eu me topescu de dorulu Teresiei, precandu ea nu vré sê scia nimica de mine. Cum o voi face óre sê nu mai fuga de fati'a mea? Ce folosu câ-i voi totu vorbí, câ-ci ea de-unu timpu nu vré sê me mai asculte.

Teresi'a: (in deliru.) Da, Teodoru, te voi urmá in mormentu.

Vilmos: Viséza — (se apropia si-o privesce cu duiosía) O ce frumsetia; cum incanta si cum rapesce! Mi vine sê nebunescu cugetandu câ póte nu eu, ci altulu va avé parte de tóte gratiile ei. Dar nu se póte; Teresi'a trebuie sê fia a mea séu a nimenui.

Teresi'a: (ca mai susu.) Ne vomu duce acolo, unde vomu poté iubi ne pismuiti.

Vilmos: Totu la acelu amoru afurisitu sbóra gandurile ei. De ce nu potu fi eu asié de ferice, ca aceste sê le vorbésca pentru mine?

Teresi'a: (totu asié.) O, de-ar sosí mai curendu momentulu care sê ne unésca pentru vecía.

Vilmos: De-ar sosi mai curendu momentulu, candu furcile i voru scóte din minte pre unu ticalosu nedemnu de amorulu ei. Atunci dóra, atunci nime nu-mi va mai disputá man'a sa.

Teresi'a: (totu asié) Pare c'audu batendu ór'a dorita carea va deschide sufleteloru nóstre calea catra ceriu. Ce caletoria va fi aceea, Teodoru, cum ne vomu iubi, câtu vomu fi de fericiti — fericiti — de trei ori fericiti!...

Vilmos: Nu, nu, nici morti sê nu gustati aceea fericire; câ tu nu vei morí cu dinsulu, ci vei traí pentru mine. Dar ce-o mai lasu sê viseze si sê mai esprine acelu nume profanu? O voi descéptá, câ vorbele ei mi sfasía anim'a ca nesce sageti inveninate. (o apuca de mana.) Teresio!

Teresi'a: (tresarindu) D-ta erai conte? pentruce m'ai descéptatu, câ visam.

Vilmos: Lasa visele, Teresio, si me asculta unu momentu.

Teresi'a: Da, visam; si ce visu? Vain sê ti-lu spunu si dtale. — Mi se pare câ vedu unu locu de supliciu in midiloculu orasiului; acolo erá o victima.

Vilmos: (in parte) Se póte c'a visatu adeverulu, câ-ci ór'a supliciuului e aprópe.

Teresia: Ér langa victima te vedeam pre dta. Me iérta, conte, sê-ti spunu adeverulu; tie-neai o barda in mana si-o rapedi ai spre capulu victimei

Vilmos: Ce interesu are pentru noi unu asemene visu? Avemu alte lucruri serióse de care trebuie sê vorbimu.

Teresia: Spune, Vilmos, lovit'ai intr'acea victima nevinovata cu bard'a de gâde?

Vilmos: Nu me mai chinuí, pentru Domnedieu! Am venitu sê-ti ceru man'a si...

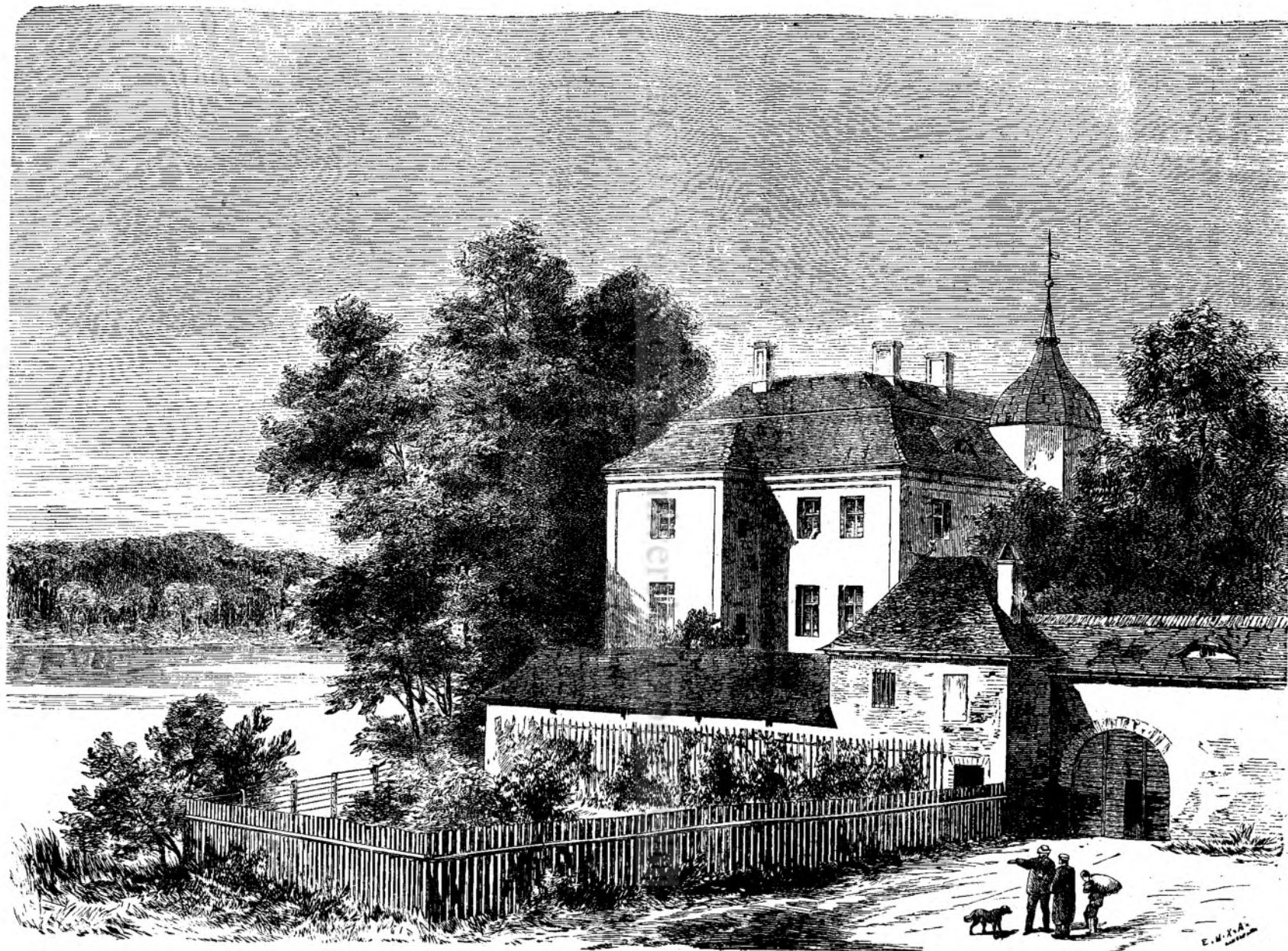
Teresi'a: Si ce ti-a facutu aceea victima, ca s'o feresci?

Vilmos: Teresio, scíi câtu suferu de dorulu teu, scíi câtu te iubescu?

Teresi'a: Pentru ce l'ai prinsu candu erá singuru? Pentru ce n'ai facutu si dta ceea ce voiá sê faca dinsulu? N'aveai aceea si dato-ria catra poporul dtale, ca si Teodoru catra alu seu?

Vilmos: Asculta glasulu suferintiei mele; da satisfactiune unei animi ce si-a pierdutu linniscea si pacea din caus'a amorului teu.

Teresi'a: Trebuieá sê te armedi cu popo-

Grunewald, castelulu de venatu alu regelui din Prusi'a.

rulea dtale cum s'a inarmatu Teodoru cu alu seu; trebuia sê ve intelniti pre campulu de batalia.

Vilmos: Fia-ti mila si nu me impinge la ultim'a desperare.

Teresi'a: Acolo ar fi decisu curagiulu si tari'a bratiului, si s'ar fi alesu care din doi avea sê móra.

Vilmos: Primesce rogu-te, atâte jertfe ce le aducu animei tale: avere, nume si chiar viéti'a.

Teresi'a: Dar nu cutediai s'o faci, conte. Ti-a venit mai bine a spioná pre rivalulu dtale. Si-alu repune in modulu celu mai lasiu!

Vilmos: Dî-mi, da, séu ba, ca sê sciu ce am de-a face.

Teresi'a: Ti-ai ajunsu scopulu, conte; du-te dar de-lu vedi morindu. Inse candu Teodoru va espirá, adu-ti aminte c'ai lasatu pe-unu tata fara fiu si pe-o mirésa fara mire.

Vilmos: (luand'o de mana.) Nici decum, Teresio; câ celu ce-ti va fi mire e langa tine. Uita-ti de sceleratulu ce-a radicatu arma a supra nóstra; lasa-lu sê móra mai nainte de-a versá o picatura din sangele nostru.

Teresi'a: Lasa-me, conte si mergi de vedi cum scie morí Teodoru! (pléca.)

Vilmos: Teresio!

Teresi'a: (esindu.) Nu mai intardiá; du-te de-lu vedi pana nu espira...

Vilmos: Ce lovire pentru anim'a mea! Numai la un'a ca acést'a nu asiu fi ganditu. Teresi'a sê refuse man'a mea, man'a contelui Vilmos? — O acestu dispretiu trebuie resbunatu! Dar eu o iubescu pré multu si n'o potu parasí decátu odata cu viéti'a. Apoi si de zestre asiu avé trebuintia, câ starea-mi e ruinata prin detorii — Teresi'a! Teresi'a! séu sum pierdutu — (se plimba pre ganduri.)

SCEN'A IV.

Vilmos, Mari'a.

Mari'a: (intrandu) Vorbesce, conte, ce-ai ispravitu cu dins'a. Te-a mai refusatu séu.... Dar taci, Vilmos, taci; din fati'a dtale gâcescu câ n'ai reusítu. Ah, cum sê póte un'a ca acést'a?

Vilmos: Me miru, dómna, si nu potu intielege.

Mari'a: Te-ai superatu, Vilmos; iérta, rogu-te, imprudinti'a ficeei mele. Trece-i cu vederea acésta gresiéla câ e sedusa.

Vilmos: Iertu, dómna, iertu si tóte le trecu

cu vederea. Dar asiu dorí sê sciu la ce rezultatu vomu ajunge, câ me indoiescu, me indoiescu pré multu.

Mari'a: Nu te indoí de nimicu; Teresi'a va fi a dtale, numai sê ne scapâmu odata de-acelu Romanu blastematu.

Vilmos: Bine dîci, dómna. Me ducu sê grabescu esecutarea lui. O Teodoru, de ce nu ti-am frantu cerbici'a atunci, candu am pusu man'a pre tine! — (vré sê ésa, dar se intalnesce in usia cu Lazlo.)

SCEN'A V.

Lazlo, Vilmos, Mari'a.

Lazlo: Nenorocire, crima, misielia si scandalu!

Maria: Ce ai, consórtele meu?

Vilmos: Ce ti s'a intemplatu, prefecte?

Lazlo: Oum? Nu sciti nimicu de cele ce se petrecu prin lume? A scapatu éra talhariulu, a scapatu éra. Éta ce s'a intemplatu: scandalu si misielia!

Mari'a, Vilmos: A scapatu?!

Lazlo: Chiar candu eram sê-lu dâmu mortii, chiar candu lu-duceamu la loculu supliciului, ne-a intempinat o horda de tierani si, —

Vilmos: Si nu i-ati spulberatu?

Lazlo: S'au pusu in calea nóstra cu lancii si cu ciomege; au imprasciatu pandurii, apoi ne-au luat pre toti la góna. Astu-feliu smulsera pre conducatoriulu loru din manile dreptatii, brigandii!

Vilmos: Nu s'au gasitu in totu orasiulu atátia ómeni cu anima carii sê infrunte pre lasii iobagi?

Mari'a: Si sê prapadésca pre tribunulu loru?

Lazlo: Insedaru ragniam dupa ajutoriu, câ fugiau toti pre unde poteau.

Vilmos: Ce lasítate! Ce sufletu de magiaru ar poté suferi atát'a rusíne si dejosire? Acésta insulta trebuie resbunata si eu sum celu ce-o va resbuná. Misielulu de tribunu si-a traitu astadi diu'a cea din urma. Voiu sê-lu urmarediu si sê-lu aruncu in fundulu iadului. Eu cu argatulu meu voi face ceea ce n'a facutu unu orasiu intregu!

Mari'a: Pentru Domnedieu, conte, nu te duce la perire.

Lazlo: Ai de grige sê nu cadu in manile iobagiloru furiosi.

Vilmos: (esindu) Nu ve temeti de nimicu;

astadi me voiu aretá demnu de-a ve fi ginere.

SCEN'A VI.

Lazlo, Mari'a.

Lazlo: Éta lucruri de care trebuie sê tremurâmu. Tribunulu póte incepe ceva cu ómenii sei. Apoi cauta sê scí, câ a supra mea va sê-si verse tóta urgi'a. Eu i-am intinsu curse, eu l'am prinsu si i-am pronuntyatu sentint'ia de mórte... Sê ne tememu, dómna, si sê ne pazimu!

Mari'a: Tóte nevoile au tabaritu a suprá capului nostru; câ nu sciu ce sê mai incepemu si cu acea féta ce ne face atâta superare. Ea a respinsu éra man'a contelui.

Lazlo: Incâtu pentru acea blastemata, otarirea mea este gata. O voiu desmoscení, câ m'am saturatu de inderetnici'a ei.

Mari'a: Ce dîci, Lazlo?

Lazlo: Ce am dîsu, voiu face. Me ducu s'ó intrebú déca vré sê asculte de parinti séu ba. La celu mai micu semnu de nesupunere o voiu da afara din cas'a mea, sê mérga unde-i place.

Mari'a: Contenesce-ti mani'a dle c'ó vei impinge la ultim'a desperare si póte sê...

Lazlo: Faca ce va voi. Nu voiu sê fia nevést'a unei selavu.

Mari'a: Dar póte mai tardiu s'arindreptá; póte sê-si vina in fire si sê se caiésca de retacirea ei.

Lazlo: Voiu sê se indrepteze in data, séu nu-i mai sum tata eu.

Mari'a: Stai, Lazlo, nu te pré grabí la unu pasu ca acest'a. Gandesce câ-ti este fica si nu vei poté suferí s'ó vedi amblandu pre la usi straine.

Lazlo: Lasa-me, dómna, câ sciu eu ce sê facu. Am otaritu s'ó respingú si pace. Ce-mi pasa cum va traí si preunde, candu eu nu-i voiu mai fi tata. (iese.)

Mari'a: (urmandu-lu) Nu i spuneam eu nefericitei sê impace mani'a unui tata ofensatu? Éta acum ce sórte teribila o amenintia. Dar me ducu sê me intrepunu pentru dins'a câ-i sum mama. Dóra lacrimelme mele o voru întórce la ascultare.

SCEN'A VII.

(Piat'ia orasiului. E nópte; in drépt'a si in sting'a se vede câte-o lampa ardiendu.)

Mateiu, Teresi'a.

Teresi'a: Incetú, Mateiu, incetú; stai de-mi

da man'a câ intunecimea acést'a me infióra. Asié, Mateiu, asié. Nu-ti fia greu a portá acésta sarcina la bratiulu teu; câ-ci n'am pre altulu carele sê se sacrifice nefericirei mele. Tu-mi esti povatiuitoriu, amicu si tata. Da, Mateiu, da; câ eu nu mai am parinti. Ai vediutu cum m'au respinsu? Fara nici o indurare mi-au inchisu bratielme loru. Spune, Mateiu, déca am meritatu eu acést'a?

Mateiu: A fostu pré aspri stapanii mei, au fostu pré nemilosí. Nimic'a nu i-au potutu moiá: nici lacrimelme dtale, nici ale mele.

Teresi'a: Au fostu severi, ai dreptate. Unu cane nu l'aru fi potutu uiduí asié lesne de asié loru. Apoi ecele blasteme ce le-au conjuratu a supra capului meu!... Ce dîci, Mateiu, n'am si eu dreptu sê blastemu pre nesce parinti ca dinsii? Dar nu, eu nu-i voiu blastemá, ci me voiu rogá lui Domnedieu ca sê le ierte crim'a comisa incontr'a sangelui loru. Inse ce stâmu aici Mateiu? Trebuie sê mergemu mai departe; aide sê parasimu acestu orasiu.

Mateiu: De-amu gasí unu cunoscutu care sê ne adaposteze pana diminétia.

Teresi'a: Ne vomu duce sê cautamu pre Teodoru.

Mateiu: Dar unde vrei sê-lu gasimu 'preo nópte ca acést'a?

Teresi'a: Inainte numai inainte; Teodoru nu póte fi departe. Dar fia si departe, ce-mi pasa? Nóptea e lunga si-lu potemu cauta. Aide, Mateiu, si nu mai intardiá. Tu mi-ai promisú a me insocí pretutiudine si-a me povetiuí.

Mateiu: Fia precum doresci... Dar stai, câ s'audu sgomote. Nu vedi acei ómeni armati. Ce se apropia catra noi? Se ne ferimu din calea loru — (Trecu in sting'a. Din drépt'a intra Teodoru cu Danu; Romanii armati cu pusci si cu lanci defiléza pre dinaintea loru si esu prin sting'a.)

SCEN'A VIII.

Teodoru, Danu, Mateiu, Teresi'a, Romani.

Teodoru: Incetú, ómeni buni, incetú, ca sê nu trezimu pre dusmani, pana ne vomu luá positiunea.

Teresi'a: (catra Mateiu.) Ce vedu? Teodoru!

I. Lapedatu.

(Va urmá.)

SALONUL.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

Epistola catra o domnisióra.

Éta! ér o epistola!

Sunt trasurele unui tineru! Da! cá-ci ele nu semena cu ale amicei mele!

Ce!? Póte éra-si vre o dechiaratiune de...

Ddiiculu meu! ... anim'a-mi bate, man'a-mi tremura! Cum sê o deschidu?! Inse....

O síopta profetica, stimata domnisióra, mi dícea, precandu am apucatu pén'a, — cá aceste idei voru fi fulminatu, aceste cugete ti-voru fi trecutu prin minte la privirea si deschiderea acestei epistole.

Linesce-ti inse anim'a! nu trasari, nu rosí la cetirea acestoru síre! Nu! Cá-ci ele nu sunt emanatiunea amorului; a celui amoru, la care — póte pentru juneti'a dtale — cugeti diu'a in sborulu ideiloru si alu fantasiei, ma si nóptea in visuri lu-intimpini adesea. Nu! Ele nu sunt cause a le amorului, caruia adi junimea se pléca, ingenunchia si-i sacrifica ori ce, ma póte si viéti'a. Nu! Ci ele sunt schintéu'a — flacara de natiionalismu si romanismu, cari dóue aru deveni sê sté mai pre susu de ori ce amoru orbitu! Ei! si precum la unu singuru cuventu favoritoriu pronunciatu pe o buza delicata — amorulu se aprinde; astu-felu tocmai si schintéu'a natiionalismului si alu romanismului la unu singuru versu alu secsului dtale póte sê devina o flacara mare, unu incendiú grandiosu! Da! Cá-ci tonulu gingasiu alu unei femei intieplete asiediatu la loculu si la timpulu seu, e vócea unui angeru séu profetu!

Ei! repetiescu cuventulu „angeru.“ Da! in adeveru, onorab. domnisióra, dta si secsulu dtale adi adesea capeta epitétulu acest'a! De câte-ori nu se dau casuri candu unu june orbitu de amoru, ingenunchiandu in antea unei copile lu audi eschiamandu cuvintele: „o angerulu meu!“ „ti-joru amoru!“ „Te adoru ca pe Domnedieu!“ Si de câte ori póte vei fi auditu insa-ti dta rostindu-ti-se aceste cuvente: angeru, amoru, adoru!?

Asié e!.. Femei'a e unu adeveratu angeru, dar nu angerulu amorului, ci dupa cum o numescu multi barbati de nume si literati e „angerulu salvatoriu alu Romanismului si natiionalismului.“

Si acum, intrandu in atare discu-iune, concedemi, on. domnisióra, a trage numai câte-va liniamente a supr'a chiamarei si rolului unei femei.

„Femei'a e reformatóri'a omenimii in genere si a unei natiuni in specie. Era femei'a romana a Romanismului. In man'a femeiei se crescu fiii si sub grigi'a ei ambla copiii, speranti'a venitoriulu. Femei'a, mum'a, e gradinariulu; — fiii sunt florile si tinerele surcele, mladitiele; ér gradin'a e natiunea. Déca gradinariulu uda floricelele la timpulu seu, le scutesce de bruma ori tempestatea repentina, atunci aceste nu numai cá voru fi frumseti'a gradinei si delectarea spectatoriiloru ci la timpulu seu voru aduce si fruptele dorite. Ce directiune va da gradinariulu tinerului surcelu, acea o va tiené si ca arbore crescutu! Astu-felu sta lucrulu si cu copilulu. Anim'a lui e anima de céra, pe carea

usioru poti imprime ori ce: virtutea, ori viciulu; amorul séu invidi'a... de unde nu fara de cauza díce Leibnitz: „Da-mi tinerimea si-ti voiu reformá omenimea.“ — O femeia, mum'a, ce-si cresce fiii in frie'a lui Domnedieu, in iubirea de religine, patria si natiune, nu numai cá da comori, tesauri nesecabili pentru natiunea sa, ci ea ins'a-si e unu tesauru nepretiuitu, e splendórea, e flórea natiunii sale. „Inflorindu ros'a si imfrumsetiandu-si pe sine, imfrumsetiéza tó'ta gradin'a,“ díce unu poetu.

Voiu tacé de rolulu ce a jocatu femei'a Romana de la Capitoliu, voiu tacé de rolulu fem. in Franci'a, Spani'a, Angli'a, Germani'a etc... Voiu tacé de mum'a lui Stef. celu Mare, acareia cuvinte: „Nu esti tu fiulu meu“ rusinara atáta pe Stef. incátu reculegandu-si anim'a infranta, si óstea risipita — incepe lupt'a. Túrceii sunt alungati — si victori'a se pléca in partea lui. Cuvintele unei femei lu-facu invingatoriu, lu-facu nemoritoriu! — Voiu tacé despre acestea. Loculu nu le este aci. Anim'a inse si sufletulu de romanu nu me lasa a trece cu vederea cea ce se díce in timpulu mai recentu despre femei'a romana. Domn. B. P. Hasdeu díce despre Romanii de la Balcanu: „Si cu tóte astea ei nu si-au pierdutu natiionalitatea. Angerulu pazitoriu alu Romanismulu transdanubianu a fostu femei'a.“ — „Femeiele singure tienu la natiunea loru“ — díce totu despre acesti'a Dmn. Bolintineanu. — „Si déca vre o data acestu poporu va scapá de a fi cutropitu, va avé o limba cultivata, o literatura, o istoria, unu nume in fine, elu va fi detoriu cu acést'a numai femeieloru romane (calet. la Rom. in Macedoni'a.)

Éta, on. domnisióra, cátu póte femei'a! Éta, sant'a, divin'a si inalt'a misiune, la carea e chiamata femei'a!

Femei'a, mum'a e cea de antáiu ce influintiéza a supra animei plapande a ficei, animei fragede a copilului si a supra sufletului loru. Ea da, ea forméza anim'a si sufletulu acestora, ea le si nutresce. Ea, cu iubirea fiésca, cu amorulu murescu influintiéza de mii de ori mai multu a supra copiiloru, decátu tatalu cu torti'a ori cu sil'a. Éta ce díce unu intiepletu mare generosu: „Sum tare, potu luptá; esti debila, iubesc; manile mele au putere, voiu smulge pamentulu, nutrimentulu copiiloru mei; anim'a ta are amoru, da suflete copiiloru nostri.“

Meritulu femeiei romane, pentru natiunea nóstra, l'a insemnatu pré nimeritu si cu coloru pré invederate Iosifu Vulcanu in aceste versuri:

Natiunea mea romana, cu tó'ta ei virtute

Ar fi peritu acuma, ca pomulu celu taiatu,

De cumva n'aru fi fostu Romanele placute

Ce-au alinatu dorerea si o au aparatu!

Ar fi peritu de nu erá femeiele, pe cari ne dede omnulu de angeri pazitori.

„Cum e mam'a asié-su si fiii;“ „aschi'a nu sare departe de la taiatoriu“ sunt proverbiele romane si ele sunt adeverate! Esperinti'a de tóte dílele ne da o persuasiune chiara despre ele! Deci „cultura, progresu,

inaintare la femei!“ Éta necesitatea imperativa ce se ivi la noi. Éta echoulu ce ca unu fulgeru crucisiã „Daci'a“ de la média-di, la média-nópte! de la apusu la resaritu! Si acestu „echo“ se refranse-antâniu in Transilvani'a: la Brasiovu, apoi la Blasiu, mai in anii trecuti in Mediasiu; ér acum mai decurendu si la fratii si sororile din Ungari'a, la Urbea-mare prin pré stimabil'a dómna, Paulin'a Romanu.

Abié câte-va luni, de candu acésta adeverata matrona romana si démna de numele seu, acésta fia partinitória a museloru, ingrigiata de cultur'a si inaintarea secsului seu, — ce mai alesu in Ungari'a — decadiuse fórté in privinti'a natiunula, — esclama: „Sê fundâmu institutu de crescere pentru femeiele rom. din Ungari'a!“ Si la acestu sunetu se respunse prin manifestatiuni de bucuria din tóte partile Romaniei!

Acestu cuventu erá necesariu, erá la loculu si la timpulu seu! Da! câ-ci unde se poté simtî mai tare lips'a unui atare institutu, decâtu ca la Romanele din Ungari'a; unde spiritulu de natiunismu si romanismu degenera se intru atâta, încâtu, — dupa cum cu ochii in lacrimi mi marturisí unu amicu alu meu — de cum in alte locuri, dar' chiar in cas'a romanésca limb'a de conversatiune merge — cum amu díce — pe unguerie si nu pe romanie cu pucina esceptiune! La atare rana adancu simtítória, erá lipsa de balsamu vindecatoriu. Si aceste le aduse dómn'a Paulin'a Romanu.

Inceputulu erá micu, adi inse devení mare! Unu bunu auguru! Ací se verifica cea ce díce unu scriet. strabunu romanu. „Tóte cele se nascu din inceputu micu, ce apoi cu virtutea propria si binecuventarea lui Domnedieu crescú si se intarescu in mesura mare.“

Dupa aceste priviri rapsodice, sê venimu, stimata domnisióra, la cea ce voiam a-ti trage atentiunea prin aceste orduri.

CREDU CÂ PRECANDU VEI PRIMÍ ACESTE, INVIAREA DOMNULUI TE VA FÍ SALUTATU SI CU ACÉST'A SI ASIÉ NUMITULU „farsiangulu verde“ dupa care anim'a dtale si altor'a de secsulu dtale bate cu neastemperu! Frumós'a primavéra e aci; aci frumósele petreceri si incantátóriele „maialuri.“ La aceste éta o modesta întrebare: N'ar fi consultu óre, on. domnisióra, a arangiá atare petrecere in folosulu fondului pentru „Institulu de crescere“ susu amentitu? Séu celu pucinu, cu ocasiunea ataroru petreceri a deschide lista de contribuire? Ce profitu! pare câ vediu! O vóce gingasia, leganata pe buzele-ti de rosa, face mai multu, ca versulu a o suta de tineri. O! anim'a mea ar saltá de bucuria, déca câtu mai curendu ti-asi intelní numele in colonele pretiuitului diariu „Familia“ figurandu in fruntea atarei întreprinderi. Grabesco deci, on. domnisióra, na cumva intardiandu, in urma, cu parere de reu sê remani de totu fara a poté impletí o rosa, unu crinu in asta girlanda frumós'a! sê remani, fara a poté sacrificá, câtu de pucinu la acestu sanctuariu!

Cu alta ocasiune despre altele. Succesu bunu intru întreprindere.

Georgiu Bucsia.

Curierulu modei.

— Pest'a 28 aprilie. —

Potemu-ne óre mirá, câ mod'a e atâtu de pucinu statornice si câ adi are unu capriciu, ér mane-poimane altulu?

Dupa parerea nóstra, nu!

Tóte sunt ca mod'a — pucinu statornice!

Éta câ insa-si natur'a inca se uresce totu intr'unu vestmentu!

Si ea si-a reformatu toalet'a!

Cu atâtu mai pucinu se cade nóue a face variatiuni in imbracamintele nóstre; — se intielege de sine, câ nici odata sê nu ne lasâmu invinsi de gusturi stravagante ci totu-de-una sê imitâmu mod'a amesuratu starei si pungei nóstre.

Nimicu mai ridiculosu, decâtu a imitá — fara de a avé cele trebuintióse.

Femei'a intielepta si din materiele cele de pretiu mai micu, inca si-scie compune tóaleta frumós'a.

Toalet'a nu se basédia pre materiele scumpe — ci pe gustulu ce-lu desvólta.

O garnitura bine aninata, o incretítura compusa cu gustu, o flóre séu ori ce garnitura pusa la loculu seu, éta toalet'a frumós'a!

Sê insiéla toti aceia, cari credú, câ mod'a e periculósa.

Da e periculósa, déca trece in extremitâti — inse atunci nu se mai póte numí moda.

Mod'a inca si-are marginele sale peste care nu este iertatu a trece.

Dílele trecute amu vediu tu câte-va toalete fórté frumóse.

Aceste toalete fura admirate de toti si tóte.

Sê vi le descriu?

Ei bine!

Trebuie sê scí-ti din capulu locului, câ acele vestimente au fostu gatite din materie usióre de coloru deschise si de unu pretiu bagatelú; dar gustulu desvólta in ele a fostu admirabilu.

Dóue dómne aveau asemene toaleta.

Subvestmentulu erá gatitu din foulard galbenu-inchisu, provediutu cu tunica sufulcata, de dóue parti câte cu o cocarda din aceea-si materia. Spacelulu naltu, totu din aceea-si materia, ér maneele lunge, din josu decorate cu unu síru de incretítura din materi'a vestimentului.

Subvestmentulu erá decoratu cu unu síru de incretítura anguste, — asemene si tunic'a.

Frisur'a mica si decorata cu o rosa se întregiá prin o paleria mica, Fabio Pompadour.

Cam asemene toaleta mai aveau si alte dóue dame cu acea deosebire, câ difereau colorile si materi'a vestimentului si câ subvestmentulu erá decoratu cu dóue síre de incretítura.

Ni-a mai placutu unu vestmentu de strada gatitu din materia lanósa de colóre rosía cu unu síru de incretítura anguste. Preste acestu vestmentu erá unu paletónu de catifea négra croitu dupa corpu, si decoratu cu dintele late si margele.

Frisur'a din chice se întregiá prin o palerintia francesa. Pe partea de nainte a frisurei se poteá observá pasere mica.

CE E NOU?

* * (*Influința teatrului naționalu.*) Unu corespundinte din Brasiovu alu diuariului „Federatiunea“ scrie între altele aceste: „Pre la anul 1859—60, petreceam în Sabiu. Influința germanismului eră atât de mare pre acelu timp, cătu în mai multe case romane audiai vorbindu-se limb'a germana. Spre a pune stavila acestei abnormități, tinerimea de la academi'a de drepturi inființă o societate de musica si cântări si cu încetulu atrasera în societatea lor si pre damele si domnișoarele romane. Se produsera mai multe bucăți teatrale; la prim'a productiune inse, la „Nunt'a țierneșca“ nu-si potura castigá tinerii pre nici un'a d'între domnișoarele romane, carea sê ie rol'a Ilenuției; acêsta rola a trebuitu sê o jôce unu juristu îmbracatu în haine de țierença. Pies'a teatrala jocata de romani, cântările romanesci, apoi nesce dechiamatiuni facura atât'a impresiune a supra publiculu romanu ascultatoriu, cătu *domnișoarele romane, cari venira la productiune vorbindu nemțiesce, mersera a casa vorbindu romanesc, ér tinerii diletanti fura provocati din mai multe părți prin dame si domnișore, ca sê mai arangeze productiuni teatrale si dinsele se oferiau a primí role. S'a facutu! Domnișoarele romane au primitu role, dar' fiindu-câ nu sciau cetí scrisóra romanésca cu litere, si-luara a casa si profesorati de limb'a romana, care le invetiá limb'a gramaticala romana, numai ca sê-si pó'a invetiá rol'a primita. Resultatulu a fostu minunatu. Damele respective si-cunoscura dulceti'a limbii si, onóre dînseloru, scosera limb'a germana preste pragulu casei.*“

* * (*Publicámu dupa „Curierulu de Iasi“ urmátoriele:*) „Activitatea romanilor în Transilvani'a.“ Cétindu de o bucata de vreme în cêce gazetele romane de poste Carpati, nu potemu a nu da expresiune vieloru nóstro multiamiri si bucurii, vediendu feluritele programe ale deosebiteloru Societati constituite de catra inteleginti'a romana de sub sceprulu austriacu, tôte pentru inaintarea culturii, si realizarea aspiratiuniloru naționali. Nu de multu vediuramu o programa, careia s'a decisu a se conformá tôte miile romaniloru transilvaneni, în calea lor politica. Acêsta programa noi inca amu publicat'o la rendulu nostru în colónele acestui diuaru. Abié se luara inse notiie de catra tôte diarele despre acestu actu demnu de o natiune unita în cugetu si simțiri, candu deodata ne petrunsa audiulu unui apelu a unei Societati constituita în capital'a Ungariei, de catra deputatii romani ai camerei maghiare. Acestu apelu adresatu catra tôte inimile romane, vorbesce în terminii cei mai caldurosi despre necesitatea inființării unui teatru romanu în Transilvani'a. Frumóse a leveruri, frumóse expresiuni ale simțimentulu patrioticu! Remane numai ca aceste sê se realizeze si noi suntemu siguri, cá acestu apelu nu va remané fara efectu, cu atât mai alesu, cá vedemu publicate prin gazetele transilvanene mai multe sume contribuite deja pentru acelu templu alu Thaliei romane. Unu altu apelu, totu asemenea de importantu, cetimu în numerele cele mai nóue ale „Federatiunei“, „Gazeta Transilvaniei“, „Familia“ si altelo. Acestu apelu cere ajutorulu toturoru cei cu sufletulu romanu, pentru inființarea unei Academii de drepturi, în care limb'a propunerei sê fie cea romana. Éta unu institutu de cea mai imperiósá necesitate pentru fratii nostri de peste Muntii. Inființarea acestui institutu ar pune capetu

întru câtuva macaru educatiunei straine, ce tinerii transilvaneni capeta prin scolile nemțiesci si maghiare. Nu potemu indestulu salutá tôte aceste idei importante si patriotice a le fratiloru nostri, si incheiámu dorindu, ca tôte aceste sê le vedemu realizate, cătu mai curendu; din acêsta cauza amu si crediutu de bine a pune aceste sîre în vederea onor. nostri cetitori, invitandu-i a-si da si dloru concursulu la realizarea acestoru scopuri frumóse si maretie a le Romaniloru de peste Carpati. (i.—b.)“

△ (*Diet'a Ungariei*) — dupa o recreatiune scurta — s'a deschisu la 26 aprilie st. n. — Deputatii romani inca nu au sositu. În sedinti'a de la 27 Alesandru Romanu fu estradatu érasu de dieta, din caus'a unui nou procesu de presa, pentru unu articlu aparutu în nr. 69 alu Federatiunei.

Literatura si arte.

△ (*Eco musicale*) Asié este titlulu unui diariu, celu primirámu dílele aceste de la Bucuresci. E scrisu în dóue limbe, romanesc si italianesc si apare numai odata pe septemana, sambet'a. Acestu diariu se ocupa mai alesu de musica, bele arte, teatru si varietăți. Pretiulu pentru Romani'a pe unu anu 16 lei n. ½ de anu 8 lei n. éra pentru strainetate se adauge portulu.

△ (*D. St. Velleseu*) a imprimatu o brosiura, ce cuprinde ambele conferintie, ce le-a tienutu la Ateneu relative la teatru; aplaudámu pe d. Velleseu pentru ideile espuse în trins'a si o recomandámu publiculu. (E.)

Contribuiri pentru teatrulu naționalu.

Chisíneu în 20. prieriu 1870.

Frate Vulcane!

Acel'a, carele în vietí'a sa a simțitu si a cugetatu multu; si simțimentele si cugetele sale nu le-a lasatu sê sbóre fara efectu, asié avutí'a i-a potutu castigá, carea în totu periodulu vietiei sale si-a agonisitu nutrimentulu spritului seu în tôte varietățile fericirii sale. Literatii au scrisu multe lucruri frumóse si au aflatu fantani bogate din cari potemu culege svaturi în stare fericita, si mangaiare în nefericire, precum în amendóue aceste casuri, innaltierea, nobilarea animei si a spiritulu; tôte aceste numai asié ne patrundu, déca simțim, si cugetámu.

N'are timpulu de a-si castigá asié posesiune, acel'a, carele a fostu totu fericitu. Domnedicu numai suferitoriulu i-a daruitu mangaiare, precum din faptele asié invetiaturile omenesci, a sugé sciintia, ridicátoria de anima.

Noi Romanii suferimu, si în suferintiele nóstre trebuie sê ni mangaiámu si pria acea: cá baremu ni se da ocaziune sê aducemu câte o pétra la zidirea paladiulu naționalu; si luandu devis'a: a contribuí pentru iubirea limbii natiunei si omenimei, sê ne neșuim la cultivarea presintelu si viitoriulu!

Din parte-mi cu bucuria salutezu pasiulu teu, pentru castigarea unui fondu la teatrulu naționalu, cu nima ardentá voiu asucurge la spriginirea aceluia; ér

acum ti-tramitu o suma de 51 fl. v. a. pentru teatrulu nationalu romanescu, rogandu-te a publicá in diurnalulu teu pe acei binesimțitori Romani, carii au concursu cu obolulu lor la acelu institutu nationalu.

Contributorii sunt urmatorii :

1. Alesiu Popoviciu avocat	10 fl.
2. Ioanu Popescu notariu in Apateu	5 „
3. Iosifa Vuculescu notariu in Siepreusiu	5 „
4. Sava Fercu jurassoru c.	5 „
5. Ioanu Pirvu posesoru in Siepreusiu	10 „
6. Ioanu Petrilla parochu in Cinteiu	5 „
7. Ioanu Popoviciu preotu in Nadlacu	1 „
8. Avramu Ūrsutiu preotu	1 „
9. Flore Popoviciu preotu	1 „
10. Georgiu Crainicu preotu	1 „
11. Georgiu Varga notariu in Misca	5 „
12. Teodoru Stefanu preotu	1 „
13. Ivanu Cornea preotu	1 „

Summa 51 fl.

Prime ce considerarea deosebitei mele stime, cu care am onóre a-ti remane

sinceru amicu
Sava Fercu.

Buziasiu in 6. aprilie 1870.

Onorata Redactiune!

Sè fundámu teatru!

Fiindcá acésta dorintia alésa nu se póte infintiá, de nu o voru inbratiosia toti Romani cu caldura, asié me grabescu si io dupa nicele mele poteri a mi aduce tributulu pe a'tariulu natiunii alaturandu aici 1 fl. v. a. la fundulu teatrului romanu.

Urandu din anima succesu la acésta intreprindere marétia, am onóre cu tóta stim'a a me subsemná

A on. Red.

stimatória

Silvi'a Moldovanu.

Sum'a de 52 fl. publicata mai susu, adaugându-se la ceea publicata in nr. 14. alu foi nóstre, ese sum'a de 2982 fl. 78 cr. si 6 galbeni.

Sum'a incursa — conformu „Programului preparativu“ — s'a depusu pentru fructificare in cass'a de pastrare din Pest'a, si vomu relatá despre ea in cea mai de aprópe siedintia a comitetului.

Din strainetate.

△ (*Imprumutu de la regele.*) In Berolinu se vorbesce urmatori'a anecdota: „Unu tieranu óre-care, fiindu detoriu cu o suma de siette-dieci de florini, erá in mare perplesitate, neavendu de unde sè solvéscá detorasiului. S'a adresatu si la unulu si la altulu — inse fara nici unu resultat. Candu nu mai avú de la cine a mai cere imprumutu, a venitu la acea ideia ca sè se

adreseze catra regele. — Propusulu si-l'a plinitu, adresandu regelui urmatori'a epistola: „Maiestatii Sale regelui, in Berolinu. Maiestate! Am de a solvi siette dieci de florini, dar nime nu voiesce a me imprumutá. Am fostu nefericitu in economisare si am fostu constrinsu ca sè facu detorii. Déca nu voiu solvi procentele, tóte mi vendu. Mi-ati causá mare bucuria déca m'ati imprumutá pre unu anu cu siette-dieci de florini. La timpulu seu ve voiu solvi cu acuretétia. Cu celu mai profundu devotamentu N. N. plugariu.“ Epistol'a a ajunsu in man'a regelui. Dupa câte-va díle plugariulu primí din Berolinu o epistola cu patru dieci de taleri. Epistol'a suná asié: „Plugariulu N. in N. Regele a primitu si a cetitu scrisórea dtale. Aice ti-tramite patru dieci de taleri si a dísu, ca sè nu te ingrigesci de platitu. Déca nu vei mai avé detorii si vei traí intre impregiurári mai favorabile si-ti vei aduce a minte de sum'a tramisa o poti solvi, inse fara procente. Din cabinetulu secretu N. N.“

△ (*„Alesulu si adeveratulu poporu.“*) asié se numesce o confesiune in Engliter'a si este latíta mai alesu in comitatulu Essex. Credinciosii acelei confesii sunt de parere, cá dinsi se anumerá intre crescinii cei din anticitate si credu, cá morburile nu se potu vindecá in altu modu, decátu cá unulu, celu mai betranu dintre ei, sè-si puna man'a pre morbosu, séu sè-lu-unga cu oleu. — Déca aceste nu voru ajutá nimicu, atunci morbosulu se lasa in pace si déca móre: „dorintia Domnului este implinata!“ Englesii impunú indieniloru, ca veduvelé sè nu se ardia pe rugu si sè nu se ucida copiii inocenti, dar intre poporulu alesu totusi se intempla fórté dese sacrificie de copii — fiindu lasati in man'a sortii si negrigiti. — Chiar dílele trecute s'a enunciatu sentintia asupra unui „alesu“ avutu, care a lasatu, ca sè móra copilulu seu, fara de'a chiamá medicu, — ma a refusatú serviciulu medicului. In locu de a primí pre medicu, a chiamatu mai multi ómeni betrani cari sè puna man'a pe copilulu lui, sè alunge diavolu din elu — dar copilulu nu a scapatu din gur'a mortii. Acusatulu s'a provocatu la unele pasagie din biblia. — „Ce ai face, déca ti-ai frange peciorulu“ — lu-intrebá presiedintele. — „Déca voiu traí dupa poruncile lui Domnedieu, nu mi se va frange nici odata, unu asemene casu inca nu s'a intemplatú nici cu unu alesu!“ Dupa lege, erá sè fia condamnatu la siese luni de inchisóre, dar fu absolvatu facéndu-se atentu ca pe venitoriu sè grigésca mai multu de copiii sei. — De acum nainte éra voiu face asié; n'am grige de lege numai Christosu sè-mi ajute, — díse elu esíndu — si acum, numai credintia me mantui! „Fratii“ presentí toti erupsé in: „Asié e! Laude-se Domnulu, númai in elu sè ne incredemu!“

△ (*Imperatulu Napoleonu*) inca si acum scie sè cuceréscá inime! Éta ce scrie diuariulu „Gaulois.“ „O englesa din fumili'a Stuart-iloru, s'a inamoratu fórté de imperatulu Napoleonu. Amorós'a englesa nu este tinera, ma a trecutu preste anulu alu patrudiecelea, si numai pentru aceea a venitu la Paris, ca sè póta convení cu imperatulu. — Amorul ei pasionatu si neinvingibilu a datu de multe pedece. Ea inse nu a desperatu. Si-a abonatu o chilia in otelulu „Pavillon du Rohan“ si s'a asediatu acolo, facéndu planuri, cum sè póta intrá in Tuilerie? In fine i-a succesu a se poté víscá intr'o parte a gradinei si a se ascunde intr'o tufa. Dar nu si-a alesu locu bunu, cá-ci dupa câte-va minute fu zarita de pazitori, si dusa cu forti'a la oficiulu de

paza. — Din marturisirile ei s'a deslucitu, câ ea se numesce Luis'a Creery si câ s'a nascutu in Dublin. Oficierulu cugetandu câ este nebuna, a dat'o sub ingrigirea unui medicu.

Felurite.

△ (*Grunewald, castelulu de venatu alu regelui din Prusi'a.*) Cu pucinu timpu mai inainte de ce ar fi caloritu clironomulu de Prusi'a pre pamentulu austriacu, pentru a-si recastigá sanetatea pierduta prin fatigiele resbelului austro-prusescu de la 1866, curtea domnitoriului a serbatu unu venatu maretiu in giurulu castelului Grunewald — se ce afla in o departare de 1/2 óra de Berolinu. Ilustratiunea din numerulu de adi ne presinta castelulu mentionatu, ce altucum are unu esterioru fórte anticu si neconsiderabilu. Ajustarea interióra a castelului e de totu simpla. — Parculu e arangiatu cu multu gustu. — Tienutulu n'are nici o insemnate istorica inse cu timpu póte sê devina insemnatu mai alesu pentru câ ai ce a petrecutu unu timpu indelungatu con, Bismark si regele Prusiei. — Se afirma câ aice s'ar fi pusu si bas'a politicei din 1866, care s'a finitu, precum se scie, cu pierderea insemnata din partea Austriei.

△ (*Barbatulu si soci'a.*) „Dar pentru Domnedieu, Ludovice! — dîse frumós'a dómna B. catra sociulu seu — candu vei incetá de a te mai jocá in carti? — „Atunci — respunse barbatulu, — candu vei incetá si tu de a mai fi cocheta.“ — „Nefericitule, dar vrei a te jocá in veci?“

△ (*Ninon de Lenclos.*) femei'a cea mai frumós'a, dícea adese: „Déca asiu fi avutu influintia in crearea omului, — asiu fi consultatu pre Atotpoterniculu, ca sbarciturile sê nu le óreeze pre facia, ci pe picióre!“

△ (*O scena din carnevalu.*) — Dandy: „Intradeveru, domnisióra, asié de iute trece timpulu in jurulu ótale incátu nici nu am observatu, câ au trecutu deja trei óre!“ Dam'a: „Pentru ce voiesci dara a paresí sal'a?“ Dandy: „La ori ce casu, trebuie sê mergu a casa; pentru câ, la cinci óre am sê gatu nesce treburi comerciale!“ Dam'a: „Numai pentru aceea? — vedi eu pana la cinci óre am sê curatiescu inca patru parchi e de caltiuni.“

= (*Petru celu Mare imp. Rusiei*) precandu petrecea in Franci'a, lu-cercetá in tóta diu'a marquisulu Nesle; dar totu-de-una in vestminte nóue. „La naiba, i díse imperatulu odata, reu croitoriu trebuie sê ai dta, de nici odata nu-ti gatesce vestminte care sê-ti fia dupa gustu.“

△ (*O parechia fericita*) stá naintea unei librarié si se uitá la cartile espuse. Intre altele zaresce unu calindariu. „Uita numai — díse barbatulu — ieri au trecutu dóue sute dóue-dieci si doi de ani decandu a moritu Galilei.“ — „Dómne — esclamá soci'a — cum trece timpulu!“

Gácitura de semne.

De An'a Ivacicovicuiu.

=oi /X u,, óse /o Xi(e.e
(e /a /e || e *i /ó/*ea .a §*e.e
§u /e *i ,,u. *u ,,u. *u ,,ai /e Xi(i *e;
(a ,,i /e §a X o Xi i u □ i *e.
— =oi /e §(i *i (e e §*e ± o X u .lu
§u. /e Xi /e *i 'a §i a,, o X u .u;
=oi a = e *i ' /e ,,a /e ± X u /e ,,e
(â *u * X ai *i i /e a §*a .u,,e.
— É X' (a /e ± u iér X /e a X e (e = i /e
(u || ,,ia *ie §ó. e - i §u § /e /e;
§i /e u ,,o X ,,e /e *u = i /X c || a *e §(e,
= i *i 'a = ó § * X á /e /e /e §(e.
— | X ,,a = e X a (a *u §o § e §(e,
§i = ói' (X e §(e *i f X u,, o §ie. e;
* X a,, i *ie /e ± u o ± o X u .a §*e. o
± a X' /e ,,i /e ± e ,,e a *i /e || e
= e /e *u. u ié X /e i ,,e §i § *i /e || e.

I. C. ± X a || e §(u.

Deslegarea gácituri de siacu din nr. 13.

Dómne! braciulu teu celu taré,
Tiene totulu ne'ncetatu,
Ochii-ti plini de indurare,
Preste noi au priveghiatu;
Dá-ne díle mai senine,
Tatalu nostru celu curescu
Indreptéza si spre bine
Pre poporulu romanescu.

I. Grozescu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Elen'a Crainicu, Elen'a Demianu, An'a Piso, Elen'a Caracioni, Amali'a Olteanu, Elen'a Onciu, Dragin'a Ciorogariu, Mari'a Gaitanu, Luis'a Ionescu; si de la domnií Georgiu Lorintiu, Alesandru Petrovicuiu, Constantinu Ungureanu, A. Valutianu. Petru Sporea, Ilie Sporea, Alesandru Frumosu, Georgiu Michailovicuiu, Ioane Selagianu, Ioachim Munteanu, Ioanu Popu, Petru Lupu.

Deslegarea gácituri din nr. 12 o mai primiramu de la domnisiór'a Mari'a Gaitanu.